

**XIII Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentacji certyfikacji standardu SA8000.

Bibliografia:

1. AA1000 AccountAbility Principles; <https://www.accountability.org/standards/>.
2. Carrol A.B. 1993. Business and Society: Ethics and Stakeholder Management (2nd ed.). Cincinnati: South-Western College Publishing; przywoł. za M. Rybak 2004.
3. Friedman M. 1962. Capitalism and Freedom. University of Chicago Press, Chicago, p.133–134.
4. Green Paper. 2001. Promoting European framework for Corporate Social Responsibility. Commission of the European Communities, Bruksela, 18 lipca 2001 r. (COM/2001/0366 final). International Labour Standards and Corporate Social Responsibility; <https://unglobalcompact.org/take-action/events/1696-international-labour-standards-and-corporate-social-responsibility>.
5. ISO 26000 Guidance on social responsibility. Norma Międzynarodowa dotycząca społecznej odpowiedzialności; <https://www.pkn.pl/informacje/2013/09/iso-26000>.
6. OECD Guidelines for Multinational Enterprises; doi.org/10.1787/9789264115415-en.
7. Rybak M. 2004. Etyka menedżera – społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstwa. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
8. SA8000:2014 Standard; <https://sa-intl.org/resources/sa8000-standard/>.
9. The GRI Standards. Enabling transparency on organizational impacts; <https://www.globalreporting.org/about-gri/>.
10. United Nations Global Compact: Definition, Purpose, 10 Principles; <https://www.investopedia.com/terms/u/un-global-compact.asp>.

Людмила АЛЕКСЕЄНКО

доктор економічних наук, професор
професор кафедри управління та адміністрування
Івано-Франківського навчально-наукового інституту менеджменту Західноукраїнського
національного університету,
м. Івано-Франківськ, Україна

Микола СТЕЦЬКО

доктор економічних наук, професор
професор кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу
Західноукраїнського національного університету,
м. Тернопіль, Україна

Олександр КВАСОВСЬКИЙ

кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу
Західноукраїнського національного університету,

ІНФОРМАЦІЙНА ПІДТРИМКА МОНІТОРИНГУ ВІДШКОДУВАННЯ ЗА ВКЛАДАМИ У КОНТЕКСТІ ВІДПОВІДНОСТІ ПРИНЦИПАМ СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ

Фінансова інклюзія суттєво впливає на зміцнення фінансової та банківської стабільності через механізми розширення доступу до фінансів для різних верств населення, що знижує ризики для банківської системи. Мікрофінансові послуги, які стають доступними завдяки інноваційним технологіям, дають змогу банкам розширити свою клієнтську базу внаслідок залучення малозабезпечених груп населення, що позитивно впливає на погашення кредитів. Це знижує ймовірність дефолтів і сприяє стабільності, оскільки дає нагоду домогосподарствам накопичувати заощадження та диверсифікувати доходи, а підприємцям – отримувати доступ до фінансування та імплементувати принцип соціальної справедливості.

Дослідження Трунг Дук Нгуєн та Куїнь Лан Тхі Ду підтверджують, що занадто висока залежність банків від недепозитного фінансування призводить до підвищення їхньої нестабільності, оскільки такі фонди можуть бути менш стійкими у часи кризи [1]. Використання Z-score як показника стабільності свідчить про покращення фінансової стійкості банківських установ за рахунок зниження схильності до ризикованої поведінки. Тому фінансова інклюзія на основі залучення різноманітних депозитних джерел є ефективною стратегією для підвищення стабільності банків, особливо в умовах глобальних фінансових потрясінь.

Системні ризики пояснюють обережність банків у розширенні послуг для соціально незахищених верств, адже такі послуги можуть знижувати ліквідність і стійкість фінансово-кредитної установи. З іншого боку, надмірна концентрація на інклюзії може вплинути на стабільність банків, що вимагає врахування рівнів ризиків, пов'язаних із різною клієнтською базою, та знаходження балансу між досягненням інклюзії і збереженням стабільності банківської системи. Ніколо Фраккаролі, Ріаннон Саурбатс та Ендрю Вітворт відзначають, що ефективна та незалежна система нагляду здатна завчасно виявляти ризики в банківському секторі, мінімізуючи ймовірність масового вилучення вкладів [2]. Це особливо важливо для моніторингу системи страхування депозитів.

Гарантуючи вкладникам повне повернення коштів в умовах воєнного стану, держава мінімізує ризик панічного відтоку вкладів, що є важливим для збереження ліквідності банківської системи [3]. У цей період підтримка соціальної справедливості та забезпечення фінансової безпеки громадян є пріоритетом [4]. Повна компенсація вкладів гарантує соціальну підтримку груп населення, які постраждали. Виключення з програми відшкодування осіб із санкційного списку або громадян країн-агресорів є заходом фінансової безпеки, що запобігає використанню державних механізмів для забезпечення інтересів потенційно ворожих суб'єктів.

Протягом листопада 2024 року було оголошено 356 аукціонів із продажу активів

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

банків, які перебувають у процесі ліквідації під управлінням Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (далі – ФГВФО). За результатами аукціонів успішно реалізовано активи 7 банків на загальну суму 42,6 млн грн, що свідчить про зростання активності на ринку продажу майна банків-банкрутів [5]. Серед отриманих коштів найбільші частки займали надходження від реалізації нерухомого майна – 33,8 млн грн або 79,3 %, а також земельних ділянок – 6,8 млн грн або майже 16 %. Решта суми надійшла від продажу основних засобів (0,9 млн грн), пулів кредитів фізичних осіб (0,8 млн грн) та окремих кредитів фізичних осіб (0,3 млн грн).

Моніторинг реалізації активів ліквідованих банків демонструє вплив структури активів на фінансову ліквідність і розмір повернених коштів. Значна частка нерухомого майна серед реалізованих активів вказує на його доволі високу ліквідність і відносно стабільний попит, зумовлений потребою ринку у таких активах. Зауважимо, що показник продажу кредитних портфелів фізичних осіб, хоч і незначний за обсягом, може свідчити про поліпшення механізмів оцінки таких активів або зростання інтересу інвесторів до ризикових фінансових інструментів. Така ситуація відображає стратегічну роль ФГВФО в оптимізації процесу ліквідації банків, сприяючи відшкодування коштів кредиторів через ефективне управління продажами активів.

Незважаючи на відносно невелику частку фізичних осіб-підприємців (ФОП) у загальній кількості вкладників (3,2 %), їхній внесок у загальну суму банківських депозитів є набагато вагомішим (11,1 %), що свідчить про вищу середню величину вкладів у розрахунку на одного приватного підприємця порівняно з фізичними особами. Станом на 01 листопада 2024 року сума вказаних вкладів становила 147,7 млрд грн [3], що підкреслює важливість ФОП для стабільності депозитної бази вітчизняної банківської системи.

Нові регуляторні акти, спрямовані на вдосконалення механізмів виплат гарантованих сум відшкодування з ФГВФО, передбачають уточнення й унормування процедур отримання відшкодування у таких випадках: другий із подружжя, який пережив вкладника, має право на отримання гарантованої суми відшкодування за умови наявності свідоцтва (або рішення суду) про право власності на частку в спільному майні подружжя; опікун над майном особи, визнаної безвісно відсутньою або зниклою безвісти за особливих обставин, також може звернутися за отриманням гарантованого відшкодування [6].

Підсумовуючи наведене, зазначимо, що масштабування фінансової інклюзії сприяє доступу до повного спектру якісних фінансових послуг, які надаються за доступними цінами, та формуванню конкурентоздатного ринку для фінансово спроможних клієнтів. Усвідомлення наслідків регуляторної та наглядової незалежності для фінансової стабільності стає дедалі важливішим для фінансового сектору, який постійно еволюціонує та стикається з перманентними кризами, економічною турбулентністю та посиленням політичного тиску. Правове закріплення норми щодо гарантування вкладникам повного повернення коштів сприяє стабілізації банківської системи, зберігаючи еквілібріум між інтересами вкладників і вимогами національної безпеки.

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

Список використаних джерел:

1. Trung Duc Nguyen, Quynh Lan Thi Du. The effect of financial inclusion on bank stability: Evidence from ASEAN. Financial Economics. Feb 2022. URL: <https://doi.org/10.1080/23322039.2022.2040126>
2. Nicolo, Fraccaroli, Rhiannon, Sowerbutts and Andrew Whitworth (2025). Does regulatory and supervisory independence affect financial stability? Journal of Banking & Finance, 170, 107318. URL: <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2024.107318>
3. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. URL: <https://www.fg.gov.ua/>
4. Petrushenko, Y., Alekseyenko, L., Dmytryshyn, M., Tulai, O., Sydor, I. (2024). Information and Communication Support for the Diversification of Business Processes in Conditions of Global Financial Uncertainty. In: Mansour, N., Bujosa Vadell, L.M. (eds) Finance and Law in the Metaverse World. Contributions to Finance and Accounting. Springer, Cham. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-031-67547-8_34
5. У листопаді банки в ліквідації успішно реалізували активів на 42,6 млн грн: покупців цікавлять земля та нерухомість. URL: <https://www.fg.gov.ua/articles/59629-u-listopadi-banki-v-likvidaci-uspishno-realizuvali-aktiviv-na-426-mln-grn-pokupciv-cikavlyat-zemlya-ta-neruhomist.html>
6. Повідомлення про оприлюднення Проєкту рішення виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб «Про затвердження Змін до Положення про порядок відшкодування Фондом гарантування вкладів фізичних осіб коштів за вкладами». URL: <https://www.fg.gov.ua/articles/59616-povidomlennya-pro-oprilyudnennya--proyektu-rishennya-vikonavcho-direkci-fondu-garantuvannya-vkladiv-fizichnih-osib-pro-zatverdzhennya-zmin-do-polozhennya-pro-poryadok-vidshkoduvannya-fondom-garantuvannya-vkladiv-fizichnih-osib-koshtiv-za-vkladami.html>

Ірина ДРОЗД

доктор економічних наук, професор
м. Київ, Україна

ЕВОЛЮЦІЯ ДЕРЖАВНОГО АУДИТУ

Актуальність досліджень в сфері державного аудиту, що стосуються діяльності Рахункової палати, зумовлена ключовою роллю цього органу у забезпеченні прозорості та ефективності управління державними фінансовими ресурсами. Рахункова палата, як вищий орган державного аудиту, виконує важливу функцію контролю за дотриманням бюджетної дисципліни, цільовим використанням державних коштів та ефективністю управління державними активами.

В умовах інтеграції України до світового економічного та політичного простору,